

VE-rejseholdet 10. oktober 2023

HISTORIER (LAND)SKABER VI SAMMEN

Mads Hauerslev Jensen, planlægger

Anders Precht Jensen, planlægger

Mette Willaing Zeuthen, planlægger

Syddurs Kommune

HISTORIER (LAND)SKABER VI SAMMEN

Nødvendighedens landskab
De daglige fortællinger
Energilandskaberne

NØDVENDIGHEDENS LANDSKAB

Den eneste konstant er evig forandring

1

NØDVENDIGHEDENS LANDSKAB

Model til Moesgård Museum - ikke udstillet - af en boplads fra bondestenalderens tid. Vi ser dele skoven, afbrændingen af den, den nypløjede mark, og bopladsen med et hus - model: Reinar Merke.

Kulturhistorisk Billede fra Nordens Oldtid, Ved T. Sillasen Tavle I. Gyldendal, 1925.

1

NØDVENDIGHEDENS LANDSKAB

Landskabernes skovplantninger var i vejen for større fødevarerikthed i bondestenalderen.

- Afbrænding af skov for dyrkning af bl.a. svedjerug
- Fødevarerikthed
- Husdyrhold
- Mulighed for at skabe permanente bosteder
- Kimen blev lagt til vores byer

Det landskab, vi kender i dag er opstået gennem styring af naturen for at øge den menneskelige komfort og sikkerhed.

2

NØDVENDIGHEDENS LANDSKAB

Hugo Larsen: Straffefangerne bryder Alheden ved Gedhus, 1901
Ejer: Kriminalforsorgen, Horsens Statsfængsel
Foto: [Viborg Stiftsmuseum](#)/Kurt Nielsen

Hedeselskabet direktør, E.M. Dalgas, blev hyret som konsulent, da det første udtørningsforsøg slog fejl. Dalgas kritiserede projektet sønder og sammen. Foto: Hedeselskabet.

2

NØDVENDIGHEDENS LANDSKAB

Landskabets jordarter og beplantning førte til armod

- Dalgas og Morvilles initiativ førte til opdyrkning af heden
- Marginaljorder blev landbrugsegnede
- Vådområder blev tørlagt og åer rettet ud
- Heden blev brændt af eller lyng gravet fri
- En mulig effekt er, at udflytning til Amerika faldt
- Hedeselskabet blev dannet

Lynghedens landskab dannede en historisk set accepteret fortælling, som nu ikke er acceptabel.

3

NØDVENDIGHEDENS LANDSKAB

<https://museumj.randers.dk/>

Etableringen af kanalerne i Kolindsund i slutningen af 1800-tallet var benhårdt arbejde, og den 48 kilometer lange ringkanal blev gravet ved håndkraft af arbejdsmænd fra det meste af Djursland. Også arbejdsmænd fra Sverige og Tyskland deltog i det enorme arbejde. Få den historie og mange flere fra Kolindsund, når der er foredrag i Helligåndshuset i Randers. Fotokilde: Grenaa Egnsarkiv

<https://www.dettabeland.dk/midtjylland/kolindsund.pdf>

3

NØDVENDIGHEDENS LANDSKAB

Landskabets geologiske dannelse var problematisk og skulle tæmmes.

- Lokalt initiativ, en velhavende lodsejer og sidst et aktieselskab tørlagde Kolindsund.
- Tilstødende landbrugsjorder undgik oversvømmelse.
- Nye jorder med stor bonitet blev etableret (ler- og kalkholdig søbund).
- Arbejdspladser blev skabt i byggefasen.
- Kritiseret af selveste Dalgas, som senere blev rådgiver på projektet!?

Overskuddet for de nye landbrug kom sent, men har derefter været vedholdende.

NØDVENDIGHEDENS LANDSKAB

To påstande, vi lader stå til senere:

1: Anvendelse af landskaberne har historisk været baseret på en synlig og lokal trussel mod indfrielse af øgede materielle goder og sikkerhed - styret af økonomiske interesser.

Det formulerede acceptable tilsvarende det daværende demokratis omfang.

Den demokratiske model er væsentligt ændret siden tørlægning af Kolindsund for 150 år siden - deraf påstand 2.

2: Den danske stat har med fx. "Danmark kan mere 2.0" målsætningerne for VE-anlæg formuleret et behov for ændringer i landskaberne som ikke bundet i en lokalt synlig trussel mod materielle goder, (forsynings) sikkerhed og tilsyneladende styret af ulige økonomiske interesser.

DE DAGLIGE FORTÆLLINGER

Landskabsværdien er direkte ækvivalent med den lokale historiefortælling og lokale relationer.

På trods af en udpegning som bevaringsværdigt landskab, kan byrådet ikke se bevaringsværdien.

Landskabet er fladt.

Men naboerne er stejlt uenige.

De elsker det lange blik.

DE DAGLIGE FORTÆLLINGER

**Landskabsværdien er direkte ækvivalent med den lokale historiefortælling og lokale relationer.
Men hvem har patent på den rette fortælling?**

Vores landskab er alt for værdifuldt til at gøre plads til solceller - de skal hellere være i flade Vestjylland end i vores bakkede smukke landskab.

*Det lokale museum er mest interesseret i hvor politikerne lægger snittet for, hvad de mener er bevaringsværdigt i et landskab - og endnu mere:
Hvilke spor vi efterlader til eftertiden.*

Ham, der ikke lytter til os skal ikke have lov at stille solceller op der. I det mindste skal de være lige foran hans hoveddør!

DE DAGLIGE FORTÆLLINGER

Når vi foretager ændringer i landskabet, ændrer vi den lokale "magtbalance" og de lokale fortællinger.

Vi skal facilitere en ny fortælling med landskabet i centrum. Uanset om planen står på skuldrene af naboindvolvering eller bliver gennemført som diktat.

Når vi arbejder med landskaberne, faciliterer vi en stats- og kommunalpolitisk dagsorden, som naboerne skal kunne forestille sig. Og her er hverken aflad eller Grøn Pulje nok.

DE DAGLIGE FORTÆLLINGER

Er bekvemmelighed, forsyningssikkerhed og global opvarmning en accepteret nødvendighed at se landskaberne i?

**UANSET HVAD, HÆNGER LANDSKABSSYN OG
(FORUDGÅENDE) PROCES ULØSELIGT SAMMEN.**

ENERGILANDSKABERNE

Vi er forandringsagenten i landskabet.

Målet er at opnå lokal forankring gennem:

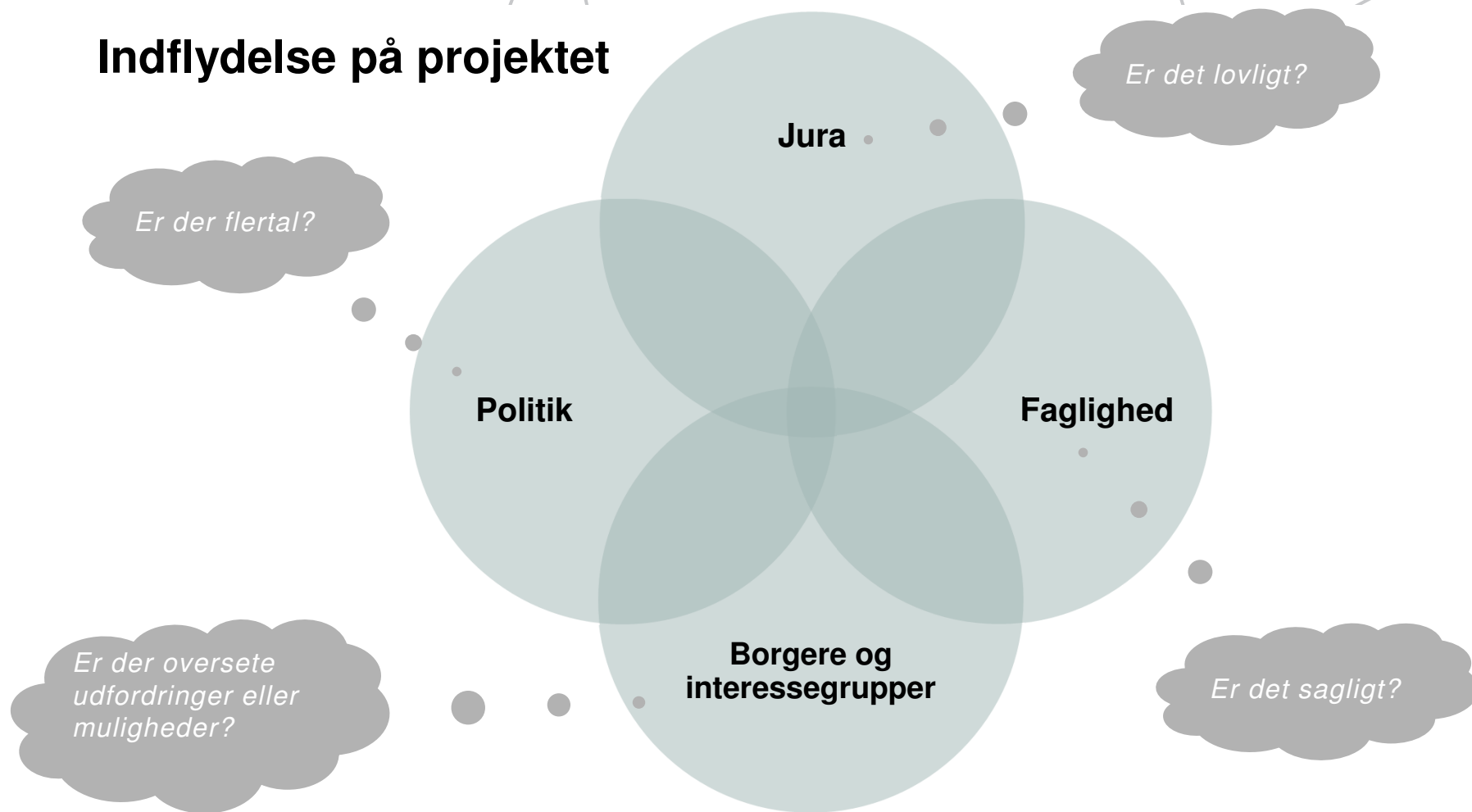
- Åbenhed, lydhørhed og transperens i processen.**
- Landskabsdialog på lokalområdets præmisser.**
- Dialog om landskabets indhold med de rigtige aktører på de rette tidspunkter.**

*Kotters 8 forandringstrin /
Levins 3 faser*

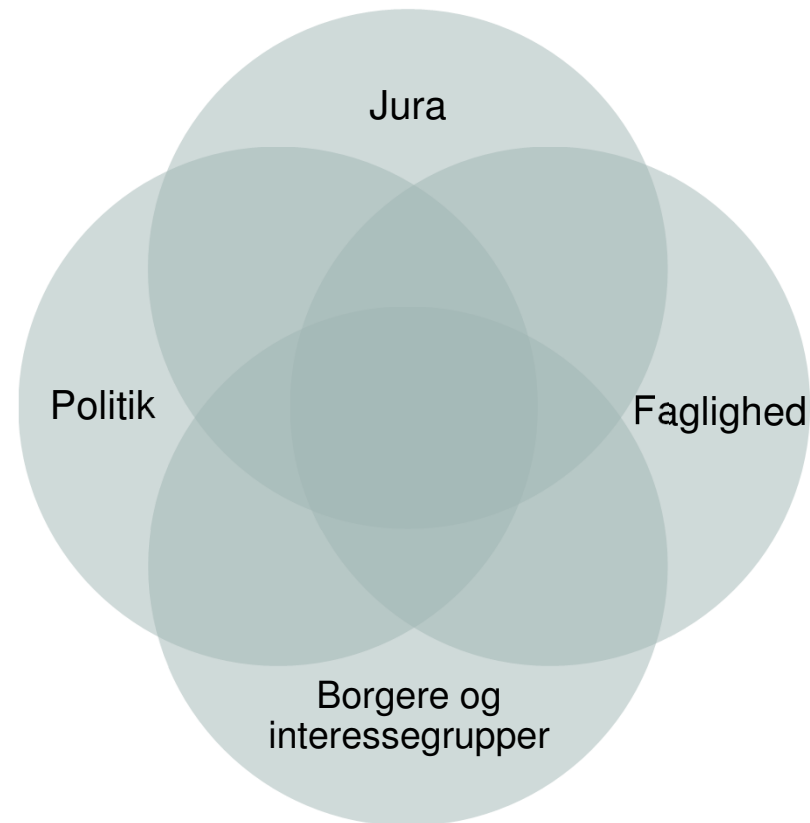
Vi kommunale projektledere laver
situationsbestemt forandringsfacilitering.
Men det stiller krav til mandatet.

LANDSKABSDIALOG SOM MULIGHED

Indflydelse på projektet

LANDSKABSDIALOG SOM KOMPROMIS

HØEGHOLM OG KOLIND

<https://www.syddjurs.dk/da/politik/kommuneplan-lokal-plan-og-udvikling/udviklingsprojekter/vedvarende-energianlaeg/info-om-planlaegning-og-politisk-maalsaetning/>

<https://www.syddjurs.dk/da/politik/kommuneplan-lokal-plan-og-udvikling/udviklingsprojekter/vedvarende-energianlaeg/oversigt-over-vedvarende-energiprojekter/solenergianlaeg-ved-hoeegholm/>

landskabssyn præget af lokal konflikt mellem lods-ejer og landsby.

HØEGHOLM

- **Go with the flow (borgernes udgangspunkt).**
- **Se ud over projektområdets afgrænsning.**
- **Søg lokal forankring i projektløsningen.**
- **Politisk opbakning til at stille krav til opstiller og lodsejer.**
- **Merværdi i projektet - og synlige hurtige resultater.**
- **Visualiseringspunkter afstemt med lokalområde.**
- **Synligt administration i processen og det at søge resultater (markvandring og udviklingsmøder).**

Landskabssyn præget af, at projektet er udviklet i dialog mellem opstiller og naboer.

KOLIND

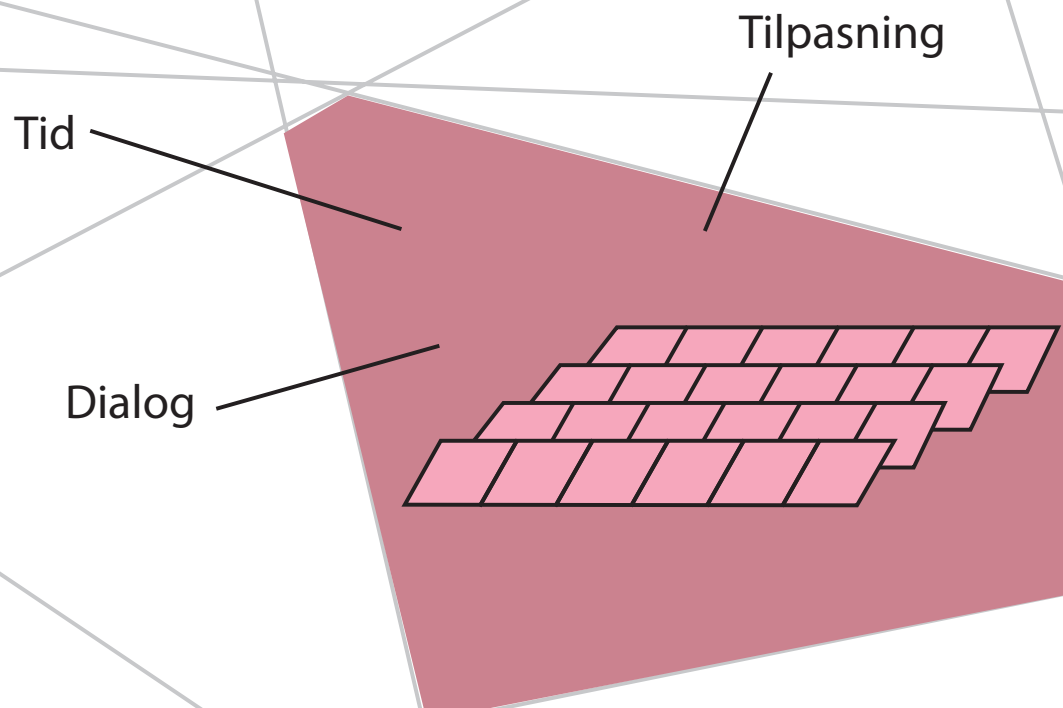
- **Kvalitetssikring af forudgående proces faciliteret af opstiller.**
- **Se ud over projektområdets afgrænsning (cykelsti).**
- **Søg lokal forankring i projektløsning med beplantning og stier.**
- **Merværdi i projektet - og synlige hurtige resultater (opstillers aftaler med naboer).**
- **Visualiseringspunkter afstemt med lokalområde.**
- **Naboernes landskabelige placering i landskabet har påvirket de enkelte input.**

ENERGILANDSKABERNE

Nye landskabsanalyser har meget større fokus på anvendelse af landskabet snarere end fastfrysning.

ENERGILANDSKABERNE

Politisk beslutning om tid og dialog

ENERGILANDSKABERNE

**Hvis ikke vi taler sammen, så ved vi ikke
hvad interesserne består af**

**FÆLLES INTERESSE -
INTERESSEFÆLLESSKAB**

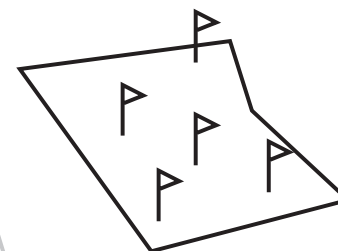
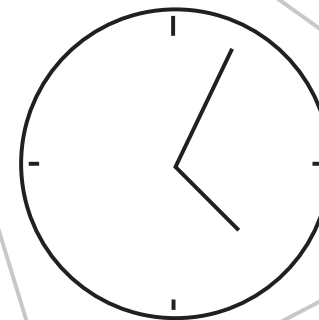

Syddjurs
KOMMUNE

ENERGILANDSKABERNE

Klar rammesætning

Tidsfornemmelse og fremdrift

Demokrati og indflydelse

Fornemmelse for handling
og retning

